

Област Видин

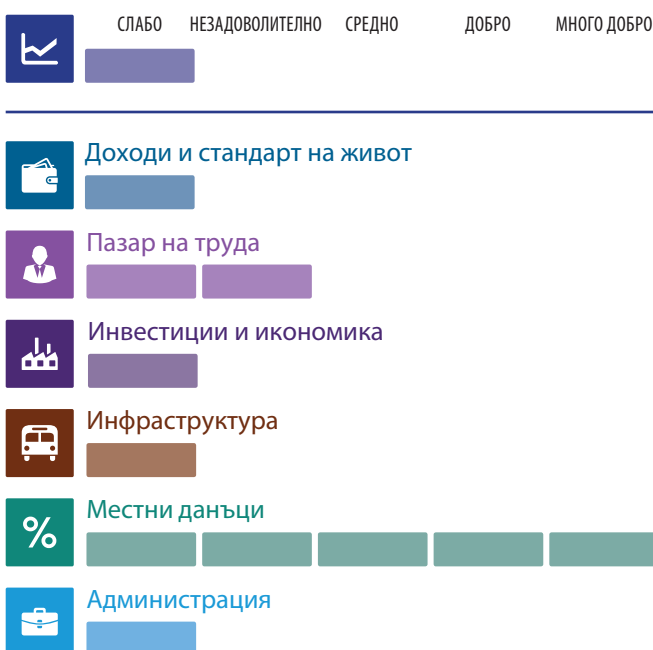
▶ Население (2019)	82 835
▶ Територия (кв.км)	3032,9
▶ Брой на населените места	143
▶ Дял на населението в градовете (%)	64,9

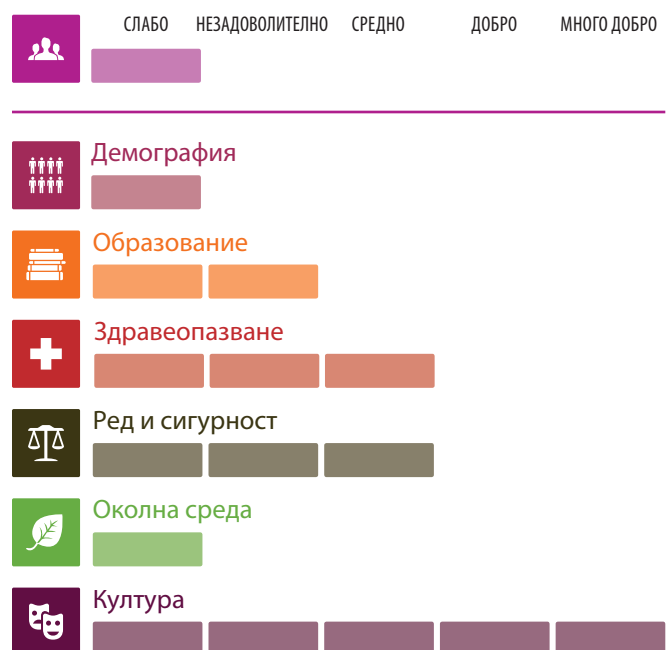
Видин е сред областите с най-слаби показатели за доходи и стандарт на живот. Заплатите и доходите нарастват бавно и остават далеч по-ниски от средните за страната. Областта се представя незадоволително и по отношение на показателите за пазара на труда и през 2019 г. Предизвикателство за пазара на труда остава и застаряването на населението. Видин е сред областите с ниски преки чуждестранни инвестиции. Подобно на повечето по-слабо развити икономически области, общините в област Видин поддържат сравнително ниски местни данъци. Представянето на областта в категорията „Администрация“ е най-слабото в страната.

Тенденцията към застаряване на населението е най-силно изразена в област Видин. Резултатите от матурите по български език и литература са почти идентични със средните за страната. Относителният брой на общопрактикуващите лекари в областта е по-голям от средния за страната, но и през 2019 г. се наблюдава сериозен недостиг на лекари специалисти и на болнични легла. Престъпленията в областта са сравнително много, но и разкриваемостта е висока. Видин е областта с най-чист от въглероден диоксид въздух в страната. В областта няма пречиствателни станции за отпадъчни води. Основна причина за доброто представяне на област Видин в категорията „Култура“ е високата посещаемост на музеите.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■

Доходи и стандарт на живот ■

Видин е сред областите с най-слаби показатели за доходи и стандарт на живот. Брутният вътрешен продукт на човек от населението в областта нараства, но с по-ниски темпове от останалите области, и изостава почти двойно от средното ниво за страната. През 2018 г. той достига 7,9 хил. лв. при 15,6 хил. лв. за страната. Заплатите и доходите също нарастват бавно и остават далеч по-ниски от средните за страната. През 2018 г. средната годишна брутна заплата в област Видин достига 9,1 хил. лв. (при 13,8 хил. лв. в страната), а през 2019 г. доходите на лице от домакинството дори се свиват с 1% до 3437 лв. (при 6013 лв. в страната) най-вече поради по-високия дял на пенсията в общия доход за сметка на доходите от работна заплата.

Следвайки тези тенденции, област Видин остава сред областите с най-висока бедност и през 2019 г. Относителният дял на населението, живеещо с материални лишения, се повишава с 1 пр.п. до 31% (при 20% в страната). Делът на населението, живеещо под линията на бедността за страната, в областта намалява, но остава далеч по-висок от средния – 35% при 23% в страната.

Пазар на труда ■■

Област Видин се представя незадоволително по отношение на показателите за пазара на труда и през 2019 г. Коефициентът на икономическа активност в областта продължава да нараства и отново е по-висок от средния за страната – 75,6% при 74,3% в страната. Това обаче е съпроводено от ниска заетост и висока безработица. Коефициентът на заетост намалява заедно с увеличаването на търсенето на работа и достига 56,5% при 70,1% в страната. Коефициентът на безработица се свива леко до 19,1%, но остава близо 5 пъти по-висок от средния за страната (4,2%).

Сравнително висок е делът на хората със средно образование в областта. Висшистите представляват 19,2% (при 28% в страната), а населението с основно и по-ниско образование – 15,4% (при 17,6% в страната).

Предизвикателство за пазара на труда в област Видин остава и застаряването на населението. През 2019 г. коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на 15–19 години към това на 60–64 години е 63% (при 66% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да излязат от работната сила през следващите няколко години, съответстват 63 младежи, които ще се вляят в пазара на труда.

Инвестиции и икономика ■

Видин е сред областите с най-малък относителен брой на предприятията. През 2018 г. той достига 37 на 1000 души от населението (при 59 на 1000 души в страната). Именно Видин е и областта с най-нисък обем на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (851 лв./човек

при 2750 лв./човек в страната) и на произведената продукция (7,0 хил. лв./човек при 25,9 хил. лв./човек в страната).

Преките чуждестранни инвестиции в областта нарастват и през 2018 г. достигат 953 евро/човек от населението, въпреки че остават близо четири пъти по-ниски от средните за страната (3560 евро/човек).

Уسوените европейски средства на човек в областта нарастват и към 15 юни 2020 г. са на нивото на средните за страната. Изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 1983 лв./човек от населението, като в рамките на областта най-добре се представят общините Белоградчик и Видин.

Инфраструктура ■

Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в област Видин е близка до средната в страната. Делът на първокласните пътища и автомагистрала обаче е значително по-нисък и през 2019 г. – 11,6% при 18,6% в страната. Качеството на пътищата също е доста по-ниско – 28,4% от пътната настилка в областта е в добро състояние при 41,4% в страната.

Сравнително нисък остава през 2019 г. и достъпът на домакинствата до интернет в областта – 63,0% при 75,1% в страната.

Местни данъци ■■■■■

Подобно на повечето по-слабо развити икономически области, общините в област Видин поддържат сравнително ниски местни данъци. Нещо повече, усредненото данъчно бреме в областта е второто най-ниско в страната (след това в област Монтана), а и петте разглеждани ставки са по-ниски в областта в сравнение със средното за страната ниво през 2020 г. Най-голяма е разликата при облагането на търговията на дребно. Усредненият му размер в областта е 4,55 лв./кв.м при 12,93 лв./кв.м в страната. Годишният данък за таксиметров превоз пък е средно 300 лв. в областта при 498 лв. в страната.

Администрация ■

Представянето на област Видин в категорията „Администрация“ е най-слабото в страната. Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ се влошават през 2020 г. и още повече се отдалечават от средните за страната нарастващи стойности. Електронното правителство в областта е оценено с 2,57 от 5 т. (3,22 т. в страната), а услугите на „едно гише“ – с 2,19 от 5 т. (3,09 т. в страната).

Оценката на общините в областта за прозрачността на местната администрация също намалява леко през 2020 г. до 61,9% и отново е по-ниска от средната за страната (70,7%). В рамките на областта най-висока оценка получава община Белоградчик, а най-ниска – общините Брегово и Грамада.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■

Демография ■

Тенденцията към застаряване на населението в страната е най-силно изразена в област Видин. Именно Видин е областта с най-ниска раждаемост, както показва коефициентът на естествен прираст (-16,4‰ през 2019 г.) и въпреки че няма изменение спрямо предходната година, той остава далеч по-нисък от средното за страната ниво (-6,7‰). Изселването от областта продължава, видно от коефициента на механичен прираст, който също е сравнително нисък и през 2019 г. достига -7,9‰. Всичко това прави Видин и областта с най-влошена възрастова зависимост на населението.

Видин е сред областите със сравнително малък дял на населението в градовете (64,9% при 73,7% за страната) и ниска гъстота в населените места (844 души/кв.км при 1510 души/кв.км за страната).

Образование ■■

Видин е сред областите с най-нисък коефициент на записване в V–VIII клас (само преди Добрич) и през 2019 г. той продължава да се влошава за втора поредна година, достигайки 78,9% при 86,6% в страната. По-високи от средните са и относителните дялове на второгодниците и на напусналите основното и средното образование.

Учениците в областта се представят сравнително слабо на националното външно оценяване по математика след VII клас – 28,7 т. при 36,3 т. в страната през 2020 г. Същевременно обаче резултатите от матурите по български език и литература в областта са почти идентични със средните за страната. Средният успех е 4,21 (при 4,20 в страната), а делът на оценките под „среден“ 3,00 е 8,8% (при 8,2% в страната).

Броят на преподавателите в основното и средното образование в областта се повишава до 88 на 1000 ученици – почти колкото е и средното ниво в страната през 2019 г. Това се дължи повече на напусналите областта ученици, отколкото на новонаети учители.

Положителни тенденции се наблюдават при висшето образование. В открития през 2017 г. филиал на Русенския университет във Видин се обучават вече над 400 студенти.

Здравеопазване ■■■■

Делът на здравноосигурените в областта се повишава и през 2019 г. и отново е над средния за страната най-вече поради увеличаване на дела на пенсионерите в населението. Относителният брой на общопрактикуващите лекари е по-голям от средния за страната, но и през 2019 г. се наблюдава сериозен недостиг на лекари специалисти и на болнични легла. Легловата база в местните многопрофилни болници възлиза на 404 легла на 100 хил. души от населението при 550 на 100 хил. души в страната. Тези ограничени вероятно са причината за сравнително ниския брой на

преминалите за лечение болни в областта за 2019 г. – 155 на 1000 души от населението при 254 на 1000 души в страната. Коефициентът на детска смъртност през 2019 г. нараства значително за втора поредна година и достига 9,1% при 5,6% в страната.

Ред и сигурност ■■■■

Наказателните съдии в област Видин са слабо натоварени, като през 2019 г. средномесечният брой дела на един съдия намалява до 6,6 (при 9,1 в страната). Делата, приключили в 3-месечен срок, са 92% (при 90% в страната), но показателят се влошава през последните години.

Престъпленията в областта са много, но и разкриваемостта им е висока. Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта намаляват до 13,2 на 1000 души през 2019 г. (при 11,1 на 1000 души в страната). Разкриваемостта им също намалява спрямо предходната година, но остава значително по-висока от средната за страната – 64,6% при 52,1% в страната.

Околна среда ■

Видин е областта с най-чист от въглероден диоксид въздух в страната. През 2018 г. емисиите на въглероден диоксид са 3,6 т/кв.км при 274,8 т/кв.км в страната. Въпреки това представянето на областта в показателите за околна среда е изключително слабо.

Населението с достъп до обществена канализация леко се повишава до 58%, но остава далеч под средните нива за страната (76%) и през 2018 г. Видин е и областта с най-ограничен достъп до пречиствателни станции за отпадъчни води – 0,5% от населението при средно 64% от населението на страната.

Образуваните битови отпадъци в област Видин се повишават през 2018 г. до 339 кг/човек и въпреки че отново са под средните обеми за страната (409 кг/човек), изключителна малка част от тях се предават за третиране и рециклиране – 10% при 71% в страната.

Култура ■■■■■■

Основна причина за доброто представяне на областта в тази категория е високата посещаемост на музеите в областта. През 2019 г. се отчитат 2546 посещения на 1000 души от населението, или над три пъти повече от средните за страната (770 на 1000 души от населението). Местните театри и библиотеки също отчитат висока посещаемост. Регистрираните посещения в театрите са 423 на 1000 души (при 362 на 1000 души в страната), а в библиотеките – 631 на 1000 души (при 683 на 1000 души в страната).

Ключови показатели за област Видин

Индикатори на икономическото развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	7283	7926	n.a.	15 615
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3470	3470	3437	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	8233	9103	n.a.	13 775
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	n.a.	39,0	35,0	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	56,2	58,8	56,5	70,1
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	19,2	19,9	19,1	4,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	10,6	11,8	15,4	17,6
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	18,5	20,1	19,2	28,0
Произведена продукция (лв./човек)	6350	6954	n.a.	25 855
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	846	851	n.a.	2750
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	831	953	n.a.	3560
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	61,7	61,7	63,0	75,1
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	38,0	38,3	28,4	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	20,3	20,2	20,2	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	55,1	63,0	61,9	70,7
Индикатори на социалното развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-16,2	-16,4	-16,4	-6,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-5,9	-7,6	-7,9	-0,3
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,96	4,18	4,21	4,20
Среден успех на изпита по математика след VII клас (точки)**	25,1	24,6	28,7	36,3
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	79	80	88	89
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	85,6	82,9	78,9	86,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	90,5	90,8	92,7	88,8
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1172	1432	1428	1688
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	13,7	14,1	13,2	11,1
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	8,7	7,3	6,6	9,1
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	57,2	57,6	n.a.	76,2
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	275	339	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	2,4	9,9	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	374	319	397	659
Посещения в театрите на 1000 души от населението	427	485	423	362

* Данните за 2019 г. са включени в изследването 2020 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2019/20 година, а матурите са проведени през 2020 г. Същото важи и за предходните години.